

Asiantuntijalausunto eduskunnan tarkastusvaliokunnalle

Viite: O 41/2023 vp Terveystieteiden toimivuus

Suomen Sydänliitto kiittää mahdollisuudesta kertoa näkemyksistään koskien Tarkastusvaliokunnan tilaamaa ja THL:n tuottamaa tutkimusta perustason avosairaanhoidon rakenteista, resursseista ja rahoituksesta. Keskitymme tutkimusraportin olennaisiin johtopäätöksiin ja suosituksiin ja mielestämme järjestelmän tärkeimpiin kehittämiskohteisiin.

Suomen Sydänliiton asiantuntijalausunto

Raportti tarjoaa kattavan ja ajantasaisen analyysin perustason avosairaanhoidon nykytilasta ja kehittämistarpeista. Suositukset ovat pääosin hyvin perusteltuja. Niiden toteuttaminen edellyttää laaja-alaista yhteistyötä niin, että myös potilasjärjestöt ovat siinä mukana sekä poliittista sitoutumista yli vaalikausien.

Sydänliitto pitää erityisen tärkeänä, että uudistuksissa tunnistetaan avosairaanhoidon tärkeä rooli myös sairauksien **ennaltaehkäisyssä, varhaisessa tunnistamisessa ja sekundaaripreventiossa** ja että huomioidaan **pitkäaikaissairaiden tarpeet**, hoidon jatkuvuus ja vaikuttavuus. Potilasjärjestöt ja käyttäjien edustajat (esim. kokemusasiantuntijat ja potilaspaineet) on syytä ottaa mukaan uudistuksen eri vaiheissa **yhteiskehittämisen** näkökulmasta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Yhdymme tutkimuksen johtopäätöksiin, erityisesti siihen, että perustason avosairaanhoidon järjestelmä on tarpeettoman hajanainen. Järjestelmän tehottomuus näyttäytyy erityisesti siinä, etteivät palvelujen tarve ja niiden käyttö kohtaa tarkoituksenmukaisella ja yhdenvertaisella tavalla. Sydänliitto kannattaa tutkimusraportin ehdotusta, että **Suomessa tulisi asteittain uudistaa perustason avosairaanhoidon ja koko perusterveydenhuollon järjestelmää** siten, että se mahdollistaisi resurssien vaikuttavan, tehokkaan ja oikeudenmukaisen kohdentumisen nykyistä paremmin. On selvää, että **lopullisena tavoitteena oleva kokonaisuudistus** edellyttää rahoitusjärjestelmän uudistamista sekä laaja-alaista yhteistyötä yli puoluerajojen ja vaalikausien.

Suosituksissa esitetyissä muutos- ja kehittämissuosituksissa on mielestämme hyviä avauksia asteittaisen uudistuksen käynnistämiseksi. Erityisesti korostamme seuraavia kehittämiskohteita:

Yhteistyön kehittäminen eri sektorien välillä

Pidämme eri sektoreiden välisten yhteistyömallien ja hoidon koordinaation kehittämistä ensiarvoisen tärkeänä (7.1.1) – ja yhtenä tämän raportin tärkeimpänä kehittämiskohteena. Eri sektoreista puhuttaessa ei pidä rajoittua pelkästään avosairaanhoidon tai perusterveydenhuollon toimijoihin, vaan **kokonaisuudessa on otettava huomioon myös erikoissairaanhoidon palvelut.** Monissa pitkäaikaissairauksissa hoito ja kuntoutus edellyttää sekä perus- että erikoissairaanhoidon palveluita. Sydänsairastuneen hoitopolut nykyisellään eivät ole yhtenäisiä, hoito akuuttitapahtuman hoidosta erikoissairaanhoidossa katkeaa eikä potilaan jatkohoito systemaattisine seurantoineen toteudu perusterveydenhuollossa lainkaan optimaalisella tavalla. Kannatamme **mahdollisuutta lisätä erikoislääkärikonsultaatioita** julkisessa perusterveydenhuollossa.

Hoidon koordinaatiossa yhtenä keskeisenä työkaluna on **hoito- ja kuntoutussuunnitelma**, joka tulisi laatia yhteistyössä potilaan kanssa. Hoitopolkujen

yhtenäistäminen ja hoito- ja kuntoutussuunnitelmien laatiminen yhdessä potilaan kanssa parantavat hoidon jatkuvuutta ja vaikuttavuutta, erityisesti pitkäaikaissairaiden kohdalla. Hoitopolkujen katkeamattomuus ja tiedonkulun parantaminen eri sektoreiden välillä ovat keskeisiä paitsi vaikuttavuuden, myös potilasturvallisuuden kannalta. Kannatamme siten sen selvittämistä, voitaisiinko potilaalle ja millä edellytyksillä nimetä **hoitovastuullinen ammattilainen**, jolla on kokonaiskuva palveluohjauksesta ja vastuu hänen ohjaamisestaan hänen tarvitsemiinsa palveluihin.

Työnjaon ja ohjauksen uudistamiseen liittyvissä suosituksissa (7.1.2.–7.1.4.) esitetään arvioitavaksi mahdollisuutta rajata perustason avosairaanhoidon sektorin käyttöä niin, että palveluiden käyttäjä voisi **käyttää vain yhden sektorin palveluita. Nykyisessä palvelujärjestelmässä emme pidä kategorista rajausta tarkoituksenmukaisena**, koska monien palveluiden käyttäjien, erityisesti monisairaiden, tarpeet voivat edellyttää erilaisia palveluita, joiden saatavuus voi vaihdella sektoreiden välillä. Sen sijaan on syytä panostaa hoidon koordinaatioon, tiedon kulkuun ja siihen, että myös potilaalla on itsellään selkeä kuva siitä, miten hänen hoitonsa on järjestetty.

Julkisen järjestelmän vahvistaminen

Pidämme suosituksia **julkisen perusterveydenhuollon vahvistamiseksi** tärkeinä. Julkisen sektorin toimintaedellytyksiä vahvistetaan ja lääkäripalveluiden saatavuutta parannetaan esimerkiksi lääkärihakanssien lisäyksellä tai uudelleen kohdennuksilla ja/tai hyödyntämällä yksityissektoria täydentävänä resurssina. Myös hoitajien riittävyys on turvattava. Tärkeää on myös panostaa julkisten terveydenhuollon ammattilaisen työnjakoon, työhallintaan ja työoloihin sekä selkiyttää mm. tietojen kirjaamista, jotta julkisen sektori olisi houkutteleva työpaikka ja asiakastyöhön jäisi enemmän aikaa. Kannatamme myös erilaisten omalääkäri/omatiimimallien ja ammatinharjoittajamallien kokeilua.

Työterveyshuoltojärjestelmä avosairaanhoidon palveluiden tarjoajana

Kannatamme **lisätutkimuksia työterveyshuollon toiminnan vaikutuksista**. Työterveyshuollon kattavuus vaihtelee, mikä sinänsä lisää hoidon sirpaleisuutta ja epätasaisuutta. Työterveyshuolto on kuitenkin aivan keskeisessä roolissa tukemassa työikäisten terveyttä ja työkykyä sekä pitkäaikaissairaiden toipumista ja paluuta työelämään sairastumisen jälkeen. Ratkaisu epätasaiseen palveluiden tarjontaan ja käyttöön ei mielestämme ainakaan vielä tässä vaiheessa ole palveluiden rajaaminen tai minimikattavuus, vaan **ensi vaiheessa tarvitaan arvio työterveyshuollon resurssien käytön tarkoituksenmukaisuudesta**.

Rahoitusjärjestelmän uudistaminen

Kannatamme raportin keskeistä suositusta rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistuksesta, jossa monikanavarahoituksesta siirrytään yhdenmukaisempaan ja oikeudenmukaisempaan resurssien kohdentamiseen koko väestön hyväksi.

Helsingissä 19.11.2025

Marjaana Lahti-Koski

pääsihteeri, Suomen Sydänliitto ry